

Numerul 20.

Oradea-mare 15/28 maiu 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe ¹/₂, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru Românla pe an 20 lei

Primăvară.

I

Cade 'n unde blândul soare
Peste iarba, ce 'ncolțește...
Ghiocicii pe răzoare
Frântu-s'au azi la sobor.
Codru se desmeticește,
Și resuflă cel ogor.

Murmur de părau năv'nic
Luat-a 'n stăpânire valea,
Doina flutură șagalnic
Veselă de-atât noroc.
Din cătun plecat-a jalea,
Voia bună-i ține loc.

Mic și mare 'ntîmдем hora,
Îmbătați de bucurie,
Că în ciuda tuturorora
Primăvara-a dat de noi.
Să ns scape de urgie
Și de multele nevoi.

Farmecă-ne când suride,
Și surisu-i e putere:
Suflitul ni se deschide
Și nădejțile ne cresc...
De-astăzi are numa-o vrere
Întreg neamul românesc.

II

Primăvară, primăvară,
Cum ne 'mpintenezi tu vrerea,
Să gustăm din poama-amară
A decepției în vremi...

Ne-a sleit de-acum puterea,
Că ne-i pierde, nu te temi!?

III

Nori de ghiată 'nghit cuprinsul,
Turbă de mânie cerul...
Îngrozește-se tot insul
De sfârșitul lumii 'ntregi.
Este nepătruns misterul,
Nu cătă să-l înțelegi!

Iată, că din fundul zării,
Printre nori străbate-o rază:
Peste mult întinsul țării
Soare nou a strălucit --
Și-un popor reînviază...
„Primăvara ne-a sosit!”

Dionisie Stoica.

Steaua Orientului.

Roman istoric.

(Urmare.)

Ajuns la uscat, Mihaiu își sărută pe frunte calul
și luându-i din cap frâul, îi dă cale liberă. Eră
obosit peste măsură acest nobil animal și nu l-ar
mai fi putut purtă.

După aceea, încălecând pe un alt cal, porni
cătră Alba-Iulia, neurmărit de nime dintre inimi-
cii sei.

Lui Saschi i se părù că visează văzând toate
aceste. Ochii lui se umplură de lacrimi, un îndemn
intern îl făcu să cază în genunchi și cu buze tre-
mărătoare de emoțiune să rostească o rugăciune
ferbinte.

— Mulțumescu-ți Ție Doamne că l-ai mântuit fără ajutorul meu!

Când se sculă Saschi din genunchi, în jurul seu eră liniște și muțenie lugubră. Numai trupurile morților cu cari eră împistrită câmpia și chiotele îndepărtate ale perzeutorilor vestiau că în acest loc a decurs o luptă sângeroasă.

Cu un amestec de tristeță pentru lupta perdată, de bucurie pentru scăparea lui Mihaiu și de nădejde în viitor, Saschi porni cătră locul unde-și legase luntrea.

La marginea riului el se opri și se aplecă spre un ostaș care zăcea întors cu fața 'n jos într'o baltă de sânge. Cu precauțiune mare îl intoarse pe spate și-și puse mâna pe inima lui. Acea, de și slab, înse totuș bătea încă. Mai eră deci speranță de viață.

Saschi privi îndelungat la trăsăturile mânăjite de sânge ale ostașului și i se părea că printre amintirile sale i se împropătă în suflet o icoană ce semănă chipului incins în paloarea morții a junelui ce zăcea la picioarele lui.

— E ell — își zise în sfârșit după puțin timp de îndoială.

Repede se duse la luntre și deslegându-o o trase în direcțiunea unde zăcea ostașul amețit.

— Ar fi păcat să piară un așa suflet de om — borborezi printre mustețe Saschi.

După aceea își petrecu brațele pe sub ostaș, îl ridică cu ușurință și-l culcă lungit pe fundul luntreței sale.

Călugărul își apucă apoi pârghia și începù a mâná luntrea spre țermul stâng al Mureșului.

VII

Sosirea lui Vasile.

Vestea despre lupta fatală dela Mirislău străbătù cu o iuțime miraculoasă tot Ardealul.

Nobilimea, care numai de frică se supuse lui Mihaiu, izbucni în bucurie generală că a reușit a delăturá sabia amenințătoare ce atárná necontentit de-asupra capetelor inferbântate de planuri resvrătitoare. Magnații fruntași apucară din nou cârna țerii. Csáky își câștigase prin tradarea sa renume și vază, la cari mai nainte nici a visá nu s'ar fi încumătat.

Om ambițios și care nu-și alege mijloacele când e vorbă să ajungă la ținta dorită, el încă de pe acum începù a-și face cărare cătră cea mai naltă treaptă, la care se putea rădică cineva în aceasta țară. Îi plăcea a se numi „primul domn în consiliu“ și cu înțelepciune astută el se nizuiá a da tuturor afacerilor aparența, ca și când acele ar fi fost se-vârșite după placul și mandatul seu. Vázând în acest mod cât de minunat îi curg trebile, speranța vanitoasă de a ajunge în scaunul principesc al Ardealului, care la început se trezise în sufletul seu ambițios numai ca dorință vagă, de care nici ei singur nu-și putea da seamă — prinse rădăcini adânci. Csáky credea că, dacă nu va putea ajunge principe adevărat al Ardealului, cel puțin va dobândi postul de guvernator al acestei țeri.

Numai cât la acest post erau foarte mulți concurenți. În prima linie generalul George Basta avea șanse mai bune de reușită. Acest om îngâmfat, pe lângă ura și invidia ce o hrăniá în suflet în contra

lui Mihaiu-Vodă, numai de dorul acestui post a fost împintenat să se alieze cu nobilimea resvrătită.

Ajungându-și scopul, nobilimea nu mai avea acum nici o trebuință de armele lui Basta, care, nefiind atât de tare să poarte frică de el, primi rolul roatei a cincea la car.

Fire vanitoasă și invidioasă, Basta când prinse mâna cu nobilimea, credea că va vedea umilit pe dușmanul seu, pe care îl invidiá, pentru că simția că acela e mai vrednic decât dânsul, încetul cu încetul trebuì să recunoască că căzuse el în groapa ce i-o săpase lui Mihaiu-Vodă.

Nobilimea Ardealului începù a se sfătui pe față despre rechemarea lui Sigismund Báthory.

Au trecut înse luni întregi la miloc, până i s'au deschis ochii lui Basta ca să vadă cu mult regret ce cauză a ajutat el la biruință. Protestările sale nimeni nu le luá în considerare, nobilimea decise să recheme în țară pe Sigismund Báthory.

L-a ajuns pedeapsa dreaptă a sortii și pe Basta, când a trebuit să se convingă ce părere își formase nobilimea despre caracterul lui, când ea avuse curagiul să-i facă ofertul rușinos — lui „generalului împărătesc“ — să părăsească steagul pe care jurase și se remână în Ardeal. Drept recompensă pentru aceasta tradare îi oferiră cetatea Deva și o cupă de aur plină cu o mie de galbini.

Nobilimea înse de asta-nată și-a greșit socoteala.

De atâta lașitate nici Basta n'a fost capabil. Cu rușine și indignare plecà el din Cluj să părăsească Transilvania, amenințând nobilimea că, dacă l-au păcălit pentru binefacerea lui, peste un an le va întinde și el un păhar, pe care înse nu-l vor putea bea.

Între cei puțini, cari vărsau lacrimi pentru căderea lui Mihaiu, erau Melinda și Dochița.

Trecură deja săptămâni lungi, pline de jale, dela lupta de lângă Mirislău, fără ca ele să fi auzit vre-o veste despre Mateiu și Vasile.

Melinda și Dochița erau neconsolate. Judecând după exterior, fără a cunoaște secretele inimilor, nimeni n'ar fi fost în stare să decidă a căreia durere dintre aceste doue ființe, lovite de soarte, a fost mai mare și mai adevărată.

Care legătură e mai puternică, a sângelui sau a amorului?... Cine e acel filozof, care ar putea deslegă aceasta enigmă spre mulțumirea tuturor?...

Dar cine ar fi ascultat baterile de inimă ale Melindei și ar fi auzit oftatele dureroase ce-i părăsiau sinul sbuciumat de spasmurile plânsetului amar, când în nopțile lungi își mângăia cu inchipuiri drăgălașe sufletul chinuit și ar fi văzut cine ținea rolul principal în aceste icoane imagine, acela ar fi priceput, de ce izvorul de lacrimi în ochii Melindei nu secă de loc.

Melinda numai acum simția că pe lângă frate-seu a perdut și pe Vasile. Numai acum, când speranța de a-l mai revedea, se topia din zi în zi, pricepù ea cât de aproape fusese acest june de inima sa. Acum își aducea limpede aminte de zăpăceala lui Vasile, în care el se încâlciá totdeauna de câte ori vorbiá cu ea. Un fel de regret dureros îi apăsá acum sufletul, de ce n'a arătat mai multă căldură cătră acest june ce privia la ea cu ochi sficioși ca la un obiect de adorare, la care nu se putea rădică.

În aceste zile de grea încercare, când Melinda și Dochița credeau că fericirea lor a perit pentru totdeauna pe câmpul dela Mirislău, numai bătrânul Anchidim mai avea nădejde în viitor. Firea lui așezată își păstrase și în durere cumpătul.

Într'una din zile, ca și când cerul ar fi voit să pună capăt atâtor suferinți nemeritate, Vasile sosi pe neașteptate acasă.

Ne putem inchipui câtă bucurie și dragoste îl întimpină aici. Cu deosebire Melinda îl surprinse. Nici odată atâta bunăvoință în vorbele ei și atâta căldură în privirea frumoșilor ei ochi lucitori nu observase.

Lui Vasile îi eră ca și când ar fi intrat în rai. Cu toate acestea, după ce-i trecu primul acces de bucurie, de-odată îl apucă o senzație de decepțiune neașteptată.

Purtându-și în jur privirea zăpăcită, ca și când ar căuta pe cineva, întrebă îngrijat:

— Pe Mateiu nu-l văd. Unde e el?

Bucuria la moment dispărură de pe fețele încântate. Melinda și Dochița izbucniră în plâns.

— Noi așteptăm dela tine vești despre Mateiu — zise Anchidim — și tu, în loc să ne mângâi, ne mai mărești intristarea cu întrebarea ta.

— Eu credeam că Mateiu a sosit de mult acasă — zise Vasile distras. — Ce zi avem azi?... Luni... Astăzi se împlinesc trei săptămâni de când l-am văzut mai pe urmă.

Melinda și Dochița erupseră din nou în lacrimi. Numai atunci observă Vasile cât de neprecaut fusese, când își aduse aminte că dela lupta de lângă Mirislău chiar trei săptămâni trecură.

Anchidim îi ajută să-și îndrepte greșeala.

— După luptă ai grăit cu Mateiu? — îl întrebă el și cuvintele sale le accentuă așa că Vasile să priceapă ce răspuns așteaptă dela el.

— Da, după luptă. Ostașii noștrii erau în retragere, când l-am văzut călărind în urma lui Mihaiu-Vodă, care se aruncase cu călul său în Mureș. Numai câteva cuvinte am putut schimbă cu el, din cari am înțeles că nu se va despărți de domnul său nici în zilele de nenoroc. După luptă m'am tras și eu cătră Făgăraș, unde Mihaiu-Vodă își concentrase trupele să reia iarăși lupta cu nobilimea. Am sosit înse prea târziu, Vodă trecuse deja în Muntenia să dea pept cu Leșii cari îi pradă țara. Mateiu abună seamă e în Muntenia acum.

Aceste cuvinte, rostite cu accentul hotărât al convingerii, își avură efectul dorit. Dochița și Melinda se liniștiră.

După ce înse Anchidim remase singur cu fiul său, îl agrăi:

— Acum suntem numai noi, îmi poți spune toate ce știi. Ce s'a ales din Mateiu?

— Nu știu nimic. De trei săptămâni tot după el întreb, fără a-i da peste urmă. Câte sate sunt între Bălgrad și Făgăraș prin toate am trecut, întrebând după el: nimeni nu mi-o putut spune nimic. În sfârșit a trebuit să me abat și pe acasă, nădejduind că-l voi afla aici.

Bătrânul elăți îngrijat din cap.

— La Mirislău, după luptă l-ai văzut?

(Va urmă.)

Tit Chitul.

P e l a c .

*Pe lacul vânat, barca noastră,
Iubito, cât de grabnic trece! —
Văzduhul fierbe 'n jurul nostru,
Și 'n pieptu-ți e atât de rece.*

— *Te lasă p'al meu piept, iubito,
Să-ți încălzesc ghițosul sin,
Să-ți ard obrazii cu sărutu-mi,
Cu-al meu sărut de miere plin.*

*Apleacă capul teu, în brațe-mi,
Să-l mângâi cu fierbinta-mi gură —
Să sorb a razelor căldură
Din ochii tei adânci, de mură...*

— *O cât de rece ești, șireato,
Mai rece-i oare vara-o vatră?...
— Privești spre mine fără suflet,
Asemeni unui bust de piatră.*

*Privirea-ți nu e bucuroasă,
O șoptă nu e amoroasă...
— Ah, vie din adâncul vânat
Uritul om, cu dalba coasă.*

Emil Isac.

G u i b u l f e r i e i t .

(Das Glück im Winkel.)

Dramă în trei acte.

De Herman Sudermann, traducere de Maria Baiulescu
(Urmare.)

Scena 5.

*Aceiași, dna inspector Orb, dsoara Goere, Röknitz,
inspectorul Orb, Videmann.*

Dna inspector Orb (cu un pahar de vin în mână.)
Ei! ce lampă, — ce mai lampă!

Elisabeta (face câțiva pași înaintea damelor.) Sper
că nu v'ați speriat, dnă inspector?

Dna inspector Orb. Nu, nici decum — (se așează
cu îngâmfare — zicând binevoitoare.) În cazuri de-astea
se întrebuintează mai bine o lampă de grădină...
Dar, adevărat, — nu poți să le ai toate deodată, și
dta ești încă femeie așa de tineră.

Betina (care se așezase alături.) Și cu toate astea,
eu am învățat multe dela iubita mea prietină Eli-
sabeta.

Dna inspector Orb (înțepată, dar amabilă.) Neapă-
rat, când faci dta aserțiunea asta, cu menajul dta
atât de grandios, atunci neapărat —

Elisabeta (iese pe verandă să aducă vasul cu punts
și paharele, Dangel îi sare în ajutor.)

Inspectorul Orb. Mi-am luat voia să aduc și
paharul dvoastre, dnă baronesă.

Betina (amabilă.) Ve mulțumesc!

Inspector Orb. Tocmai cerusem voia stimatului
dvoastre soț, să-i esplie câteva casuri, în care disci-
plina bisericească e în drept să intervie încățva, —
fără să jignească cât de puțin drepturile ce sunt în

puterea proprietarilor, — de exemplu pentru casurile de beție, de demoralizare, de îndărătnicie la muncă — abstrăgând dela puncte normative —

Röknitz (care se arunease într'un fotoliu.) Deoarece vorbim tocmai de beție, dragă Elisabeto, dă-mi încă un păhar de bowlă (se scoală și se duce la masa pe care e așezată tava cu păharul.)

Elisabeta. Cu plăcere, — poștește!

Röknitz. Îți mulțămesc din inimă (încet.) Da, or nu?

Elisabeta (grăbită.) Cine mai poștește să servesc un păhar — dta nu beai de loc dșoară Goere?

Dșoara Goere (rizând timidă.) Eu, — nu știu zeu — ce să —

Betina (binevoitoare.) Poștește, dșoară, — să închinăm împreună câte-un păhar. Domnii superiori să mai închiză câte-un ochiu. — Ce zici, directoro dragă?

Videmann. Fiind că eu toții păcătuim, — adecă pardon — vorbesc numai în numele meu.

Inspectorul Orb. Bre, bre, lasă că și eu sunt tot om, — deci nici eu nu sunt scutit încâtva de cuvântul lui Oratiu — *disipere in loco.*

Dna inspector Orb (uitându-se împrejur.) Bine, da știi ce frumos este tot aici, nu-i așa, dnă baronesă? — Cu atât gust și distincțiune. Trebuie să te simți foarte fericită aici, dnă Videmann?

Videmann (o face atentă.) Elisabeto!

Elisabeta (tresărind.) Ce poștiți?

Betina. Adevărat că fericirea te face furtivă — asta se observă la dânsa.

Röknitz (accentuând.) Adecă, zeu, tot e păcat de Dzeu, că toate să se sfârșească atât de grabă.

Elisabeta (tresare.)

Videmann (perplex.) Röknitz!

Inspectorul Orb. Adecă de ce? Nu cred că cineva să fie mai sigur în postul seu decât iubitul nostru director.

Röknitz. Cred și eu că n'o să-i dați drumul dvoastre, stimabilul me domn.

Inspector Orb. Tocmai —

Videmann. Face glume, dl inspector.

Röknitz. Așa?... Da, da... Te rog, respectabilă amfitrionă, mai dă-mi ceva de beut. (Se apropie de Elisabeta, ea vrea să-i spue ceva și nu cutează.)

Inspector Orb (ia pe Videmann la o parte.) Te rog, spune-mi, ce-a vrut să zică, — și dta te speriași, încăpuseiu în spaimă.

Videmann. Credeți-me că nu știu.

Inspector Orb. Dle baron, nu vrei să ne faci plăcerea să te esplici mai clar? — Chestiunea tot ne interesează încâtva.

Röknitz. Ce-ar mai fi de esplicat? Nu-i nimic de esplicat. Fiește care să înțeleagă cum va voi. Nu-i așa, scumpă dnă Videmann, să înțeleasă furtivă care cum vrea.

Elisabeta (zăpăcită.) De sigur.

Betina. Ce-o fi având bărbatul meu?

Röknitz. Ia spune-mi dle inspector — mie poți să te confiezi — ai furat vr'odată linguri de argint?

Toți (rid.)

Inspectorul Orb (ride și el.) Me iartă dar —

Röknitz. Nici eu. — Pot să jur, că nici eu n'am furat — eu în general sunt un băiat de model. — Când vreau să-i iau cuiva ceva, o fac pe față, ochi în ochi și piept la piept — știți că trășătura asta de caracter am moștenit-o încă dela

străbunii mei, — mai cu seamă dela unul — un cavaler viteaz — făcea un fel de comerț cu mătașuri, cu lemn de Rodhos, cu brocat de Genua, cu pietrii scumpe, cu prafuri și cu alifii, un fel de marchitan cu marfuri mărunte... Nu-i vorbă, nu eră el prea alegător... luă tot ceea ce eșia înainte, și ceea ce îi trimețea Dumnezeu în calea castelului seu. (Selbatic.) Ochi în ochi și piept la piept! Așă comerț îmi place și mie — așă facem și noi... Nu-i așa, bătrânul meu meditator?... Chiar astăzi... Nu-i așa — Ce? — Chiar astăzi — he!

Videmann (uimit de sălbătăcia lui.) Zeu! dragă Röknitz, la astea nu știu ce să mai zic... (Se întoarce spre inspectorul.)

Röknitz. Hahahaha... da, da, da!

Elisabeta (la spatele lui... încet.) Fie-ți milă, te conjur — taci!

Röknitz (mulțămit.) Hm! — Hm!

Inspectorul Orb. Tot este așa de incoherent... încât ai putea crede... Da, te rog, dle baron, dă-mi voie, ca în interesul musafirilor, să-ți pun încă odată întrebarea... Cum înțelegi cuvintele misterioase, că toate vor luă aici cât mai îngrabă un sfârșit?

Röknitz. Uite — așa — pentru că — pentru că e vremea să mergem să ne culcăm. Vezi cât este de simplu.

Toți oaspeții (se ridică rizând.)

Inspectorul Orb. Așă! — Ne-ai făcut o farsă, dle baron! cu toate acestea sper (întinde mâna.) că ve voiu întâlni, în cel mai scurt timp tot așa de vesel.

Röknitz. De negreșit — de mult am dorit să avem plăcerea a ve vedea și în casa noastră.

Inspectorul Orb. Ah! — bucuria asta — așa pe neașteptate — dl baron.

Röknitz. Va să zică — la revedere! (Trece în fundul scenei, toți se despărțesc.)

Videmann. Elisabeto! Eu me duc să deschid poarta... (lui Röknitz.) Te rog să me scuzi...

Elisabeta (lui Dangel, care stă esitând la ușe.) Noapte bună, iubite dle Dangel!

Dangel (încet.) Dnă Videmann —

Elisabeta. Mai ai vre-o dorință?

Dangel (perplex) Noapte bună (se înclină și ese.)

Scena 6.

Röknitz, Betina, Elisabeta.

Betina. Sunt oameni gentili inspectorul și nevastă-sa.

Röknitz. Oh! Urechelnițe!

Betina. Dacă-ți sunt uriți, de ce i-ai invitat?

Röknitz. Știi ce, Betino, du-te și te culcă.

Betina. Te rog, mie nu mi-e...

Röknitz. Fix, fix, fix, zi noapte bună. E vremea. Viu și eu imediat.

Betina (oftând.) Atunci, noapte bună Lisbeto!

Elisabeta (se uită pătrunzător la ea și o sărută cu afectiune.)

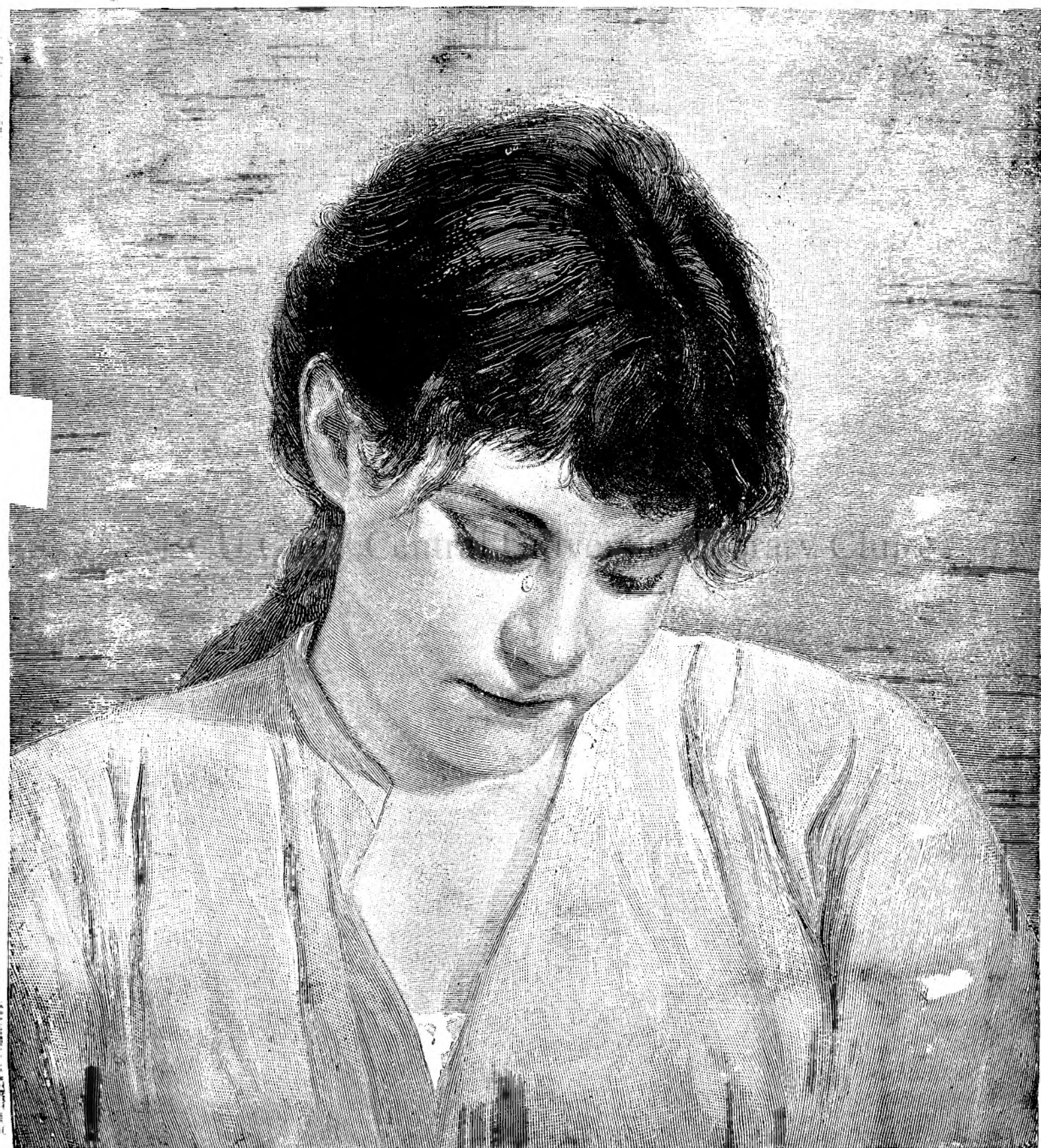
Röknitz. Copii, lăsați că aveți vreme să ve sărutați și mâne. Repede, repede!

(Betina iese.)

Scena 7.

Elisabeta, Röknitz.

Röknitz. Mi-ai zis să tac. Am tăcut, Elisabeto — pentru ultima oară.

— De ce nu-mi mai scrie?

Elisabeta (apăsându-și ochii și fruntea cu mâinile.)
De ce m'ai îngrozit așa? Nu sunt tocmai feară selbatică —

Röknitz. Până când nu se întoarce el — repede spune — Da — or nu?

Elisabeta. Va să zică ai voință hotărâtă, să-mi ruinezi viața, dacă nu voi concedea —

Röknitz (ride sarcastic și nervos.)

Elisabeta. Röknitz, și dacă îți voi spune, că eu —

Röknitz. Am cea mai hotărâtă voință să fii a mea. Mai multe nu-ți vorbesc.

Elisabeta. Și dacă nu, i-ai spune bărbatului ceea ce s'a petrecut azi — între noi —?

Röknitz. Uite acum — imediat! — În două minute poți s'o pățești.

Elisabeta (după puțină tăcere.) Bine, Röknitz. Me voi — supune — dară —

Röknitz (triumfător.) Ah!... Să vezi când vom fi aranjați în referințe... noue... Of — femeie — te voi —

Elisabeta. Și asta însemnează la dta: Ochi în ochi și piept la piept?

Röknitz. De negreșit, când este neincunjurabil. — Acum inse — de ce? Îndată ce se va întoarce el, regulă imediat afacerea cu arânda. Regulă trebuie să fie. Asta se înțelege de sine.

Elisabeta. Te rog cu insistență: așteaptă până mâne!

Röknitz. Și adevă de ce, — până mâne —?

Elisabeta. Te rog eu!

Röknitz. Bine, bine, bine! Sunt galant până la slăbiciune — (cu bănuială.) Adevă Elisabeto, — dacă cumva n'ai avea de gând să faci prostii până mâne, — adu-ți aminte — că ar fi zadarnic — tot te găseșc!

Elisabeta. Du-te acum! Te rog!

Röknitz. Trebuie să-i zic și lui noapte bună. Ce să creadă...

Elisabeta. Îi voi transmite eu! Și-astă mâne —

Röknitz (bănuitor.) Tot mâne! — Ei bine — atunci mâne. (Dela ușe se 'ntoarce, cu dragoste.) Noapte bună!

Elisabeta. Noapte bună!

(Va urmă.)

N e c a z.

Tie dragă.

O brazdă numai și-i la-ameaz.

Ți-e greu Plevane? Îi puțin,

Și lângă iaz

E iarbă bună și ve fac

Eu rost de ea și ve împac!

Otavă dulce-i, vi-i pe plac

Și nu v'așin.

Așá sunt eu Plevane, bun.

Milos, că sunt, o știți și voi,

Că nu adun

Minciuni în capul nimărui,

Că nu tau bin' și reu să pui,

O știu ei toți, așá cumu-i,

Cei dela noi.

Și mult me mtr, că ei ce vreu?

Că uită-te, Ileana ieri...

În jug vi-i greu,

Dar Leana-i vina, c'a făcut

Să-mi uit și rostul, și-abătut

Să-mi fle gândul și perdut

În multe vreri.

Gândesc la ea și uit de plug.

Și brazda lată o croiesc

Și uit de jug.

Că nu-s stăpân pe vrerea mea.

Și 'n ochii mei e numai ea,

Așá ca eri, când îmi spunea

Că n'o iubesc.

Auzi, auzi, ce mi-a scornit!

Că n'o iubesc! Tu soare sfânt

Ai fi gândit,

Că biet de om sfânt chipul teu

Să nu-l iubească? Tocmai eu

Să calc dar legea-așá de greu?

O, me 'nspăimânt...

Tu nu-i da fetii crezământ.

O știu eu bine ce vrea-a mea.

A pus cuvânt

Să-mi ia și urma de gând treaz,

Ce mi-a remas și e ca azi

Ajuns cuvântul. Hois tu Breaz,

Plevane cea!

De-o fi să-mi vină cu de-ameaz,

Să vezi Plevane ce-o să-i fac.

Mi-e capul treaz,

Dar am s'o fac, că nu mai știu

Ce-a fost ca ieri, și drac să fiu,

Ce e de-alaltăeri, de-o țiu

În prostu-mi cap.

De-alaltăeri? Pe când o știu.

Și 'n gând Plevane n'am s'o pun

Și n'am s'o țiu

De ce mi-a fost! Atunci s'o vezi...

Să vezi? S'o vezi și-atunci o crezi,

Că 'n dragoste să nu te 'ncrezi,

E lucru bun.

Ou fire frate, cum îi ea,

Îmi lasă oala pe răzor

Și 'ntoarsa ia.

Plevane-atunci cu cin' me 'mpac?

Că-și face Leana-acum de cap,

Că-și face ea și eu să-mi fac?

Că nu mi-i zor...

Virgil Cosma,

Presa japoneză.

Se poate zice că până la 1868, adică până la revoluțiunea care a introdus civilizațiunea europeană în Japonia, această țară n'a avut presă. Cel mult se pot cită trei tentative puțin fericite, de a se întemeia foi periodice. Una a fost aceea a „Știrilor din Batavia“ cari nu conțineau decât traduceri din ziarele olandeze, apoi „Știri din străinătate“ sau „Kairai Shimbou“, cari au apărut doi ani, de și n'au avut decât doi abonați credincioși; în sfârșit, în 1867, au apărut mai multe ziare cari au avut o existență efemeră, cu atât mai mult cu cât se imprimau prin xylografie și nu cu caractere mobile.

În 1871 a început să apară „Tokyo Iokohama Mainitchi Shimbou“, după cari a urmat în anul următor „Hotchi“ și „Mitchi Nitchi Shimbou“, toate ziare care apar și acum și sunt cele mai vechi ziare din presa japoneză. Apoi urmară și alte publicațiuni.

Ziaristica nu eră înse decât în fașe: foile nu erau gata tipărite decât pe la amiază și vânzătorii le transportau incet, fără grabă din casă în casă astfel că ziarul de dimineață devenia un ziar de seară prin ora la care ajungea la cititori. Cât despre cifra tiragiului, aceasta nu se ridică decât la câteva mii de exemplare pentru organele cari se bucurau de un mare succes.

Dela 1894 incoace înse, de când Japonia a învins pe China, entuziasmul pentru obiceiurile europenești a făcut un progres așa de însemnat, încât acuma există în Japouia o mulțime de ziare cu nenumărați cetitori (cel puțin relativ) și unele din ele ca „Yorozu Tehoho“ din Tokyo și „Osoka Asaki“ trag aproape 100.000 de exemplare zilnic. Ziaristii cari câștigau 250 de franci pe lună, cei mai talentați — câștigă astăzi 1250 franci pe lună, ca și ministrii.

În momentul de față se numără în Japonia 1500 de diferite publicațiuni, din cari 400 de ziare propriu zise. Numai la Tokio există vre-o douezeci de ziare zilnice, din cari unul redactat complet în englezește, înse de redactori japonezi; celelalte sunt redactate în ceea ce se numește „limba scrisă“ care se deosebete mult de limba vorbită, prin sintaxa și vocabularul ei. Acesta este unul din motivele pentru cari poporul nu citește ziare. Printre ziare sunt cele ce se numesc „ziare mari“ cari se ocupă de afaceri serioase, de comerț, politică, în vreme ce „ziarele mici“ se ocupă de cancanurile din orașe, de istorii scandaloase, etc. De fapt, chiar printre „ziarele mari“ nu este decât unul singur „Djidji Shimpo“ (Timpul) din capitală, care are un serviciu telegrafic bine organizat. Mai mult, nu există în toată Japonia nici un ziar de seară. Numai în împrejurări de o excepțională gravitate se vând pe strade „suplimente“ în cari se dau numai câteva informații scurte.

Ziarele se vând foarte ieftin, cam 2 jum. centime numărul, anunțurile, cari sunt foarte numeroase, se plătesc dela 25 bani până la 1 franc și 50 linia, care coprinde cam cât șeșe-șeapte linii dintr'un ziar european.

Pentru reviste, cari sunt în număr foarte mare, interesul publicului datează dinainte de revoluțiune, din timpurile în cari întrunirile a mai mult de cinci persoane erau interzise și de când populațiunea a prins gust pentru asociațiuni și societăți.

Toate asociațiunile țin să aibă un organ, și se știe de altfel că printre aceste reviste cele cari publică memoriile diferitelor corporațiuni de savanți, încep, cu drept cuvânt, să fie foarte apreciate în cercurile europene.

Poezie populară.

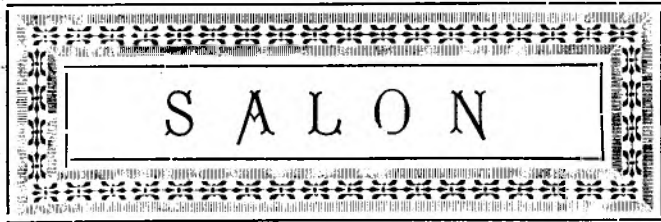
(Din Bucovina.)

Frunză verde susulvie,
 Dragă mi-a fost lumea mie,
 Când mergeam la cununie.
 Duminica m'am cununat
 Și luni la cătane m'a luat.
 La maica mea m'am rugat:
 Maică, măicuța mea! —
 Me rog maică ce ți-oiu spune,
 Ca să-mi ții nevasta bine. —
 — Ți-oiu ține-o foarte bine,
 Cu pâne și cu masline,
 Nu s'a duce dela mine;
 Cu colac și lapte dulce,
 Dela mine nu s'a duce.

Dar luni când a plecat,
 Tot a fost el supărat,
 Că nevasta ș-a lăsat. —
 Maica sa că mi-a luat (-o)
 De mână la primblare,
 Prin grădină pe cărare,
 Pân' la ușe la cămară;
 Pe cămară a pus lăcată,
 Să nu iasă nici odată,
 Nici fată, nici nevestă —
 Și el atâta a cătănit,
 Noue ani și noue luni,
 Și patru-zeci de săptămâni —
 După ce le-a împlinit,
 Atunci acasă a venit,
 Puicuța n'a găsit,
 Și din gură a zis așa:
 — Maică, maicuța mea!
 Unde mi-i nevasta mea? —
 — Dragul maicii pui de domn,
 Tu cât ai cătănit,
 La urluip n'ai venit,
 Și ți-a fost dorul sfârșit,
 Și nevasta ți-a murit.
 — Maică maicuța mea!
 Vină arată-mi mormântul,
 Să-mi recorese sufletul!
 — Dragul maicii pui de domn,
 Tu cât ai cătănit,
 Multe ploii au mai venit,
 Toate 'n cruce au isbit,
 Și mormântul l-au mălît:
 — Eu am fost nu l-am găsit;
 Să-l fi găsit
 Mândru l-aș fi înflorit.

I. Gheorghesiu

Din singurătate.

— Vrei o cafea ?

— Da ! — și c'un suris de mulțumire politicoasă respunde la întrebarea pe care stăpâna casei i-o pune.

De câte-ori o fi repetat stimata damă această întrebare și de câte-ori banalitatea acestei politeți n'a satisfăcut plăcerea multor amatoare de cafele, n'a ațitat o conversație amortită, vre-o aserțiune reuțioasă la adresa „prietenei“ X ? Și totul ia o dublă însemnătate, un îndoit înțeles în această odae unde sunt adunate câteva „intime“ cari își spun „de ale lor“ și le descoase și pe-a multor altele.

Pe când răspunde și ia parte, discret, la aceste manifestații prietenești de aparentă dragoste și încredere, nu se poate opri să trăiască într'ansa cum vecinic trăește, observându-se și observând, mai totdeauna în discordie cu ceea-ce simte 'n ea și vede la alții, cu ceea ce a visat în totdeauna să fie traiul ei, și-al tuturor. Dar viziunea o minut dispare, își impune tăcere ei, căci conversația se aprinsese și discuția cucoanelor — fie zis în treacăt ! — începuseră să o intereseze.

— Și-astă, dragă, ce partidă bună, ce noroc pe dânsa ! Nici frumoasă, nici multă zestre și ia băiat frumos și cu parale. Să fi văzut ce logodnă, par' că eră deja nuntă, toate cucoanele decoltate, bufet asortat extra și muzica militară cântă de sus din galeria etajului. Apoi cadourile care le-a primit logodnica ! niște solitari splendizi, o măsuță „Vernis Martin“ plină cu bomboane și-un cal cu șea pentru călărit. Și pe tema asta același clișeu banal — cu aceleași cadouri banale — asupra căsătoriilor pretinse reușite, care însușind bani și tinerețe, în cadrul orbitor al unei pompoase logodne, ascund adesea golul unui caracter serios, lipsa de adevărată conziderație și dragoste care ar trebui să lege conștient două ființe.

Și totuși — își zise — cine știe, dacă în aparența unei superficialități nu rezidă fondul de mâne, cel care izvoarește câte-odată din nimic — sau aproape — ca micile cascade de pe stânci care se preling în suvoi ca să formeze lăculețul din vale unde se oglindește cerul ! De multe ori suntem prea severi, prea aspri — noi serioșii — cu copiii mari ai naturei cari privesc viața mai *a lor*, mai *pentru dânsii* și-o domină adesea păstrând-o neturburată de gândurile noastre ce-s străbătute de vecinica depășire a obicinuitului, a conștiinței care se mulțumește cu puțin, adesea cu ceea ce-și trec unii dela alții. Dar de ce aceleași gânduri, neobositul spirit de analiză care-o înstrăinează de cercul în care se află ? Și cu fiecare suferință adăogată, tot mai adânc zgândărind dureroasa lipsă de liniște — în căutarea gândului stabilit, satisfăcut, fix.

Soarbe cafeaua alene, răspunde un „da“, un „nu“, ride la o poveste, la o glumă, spune câte-o banalitate, din când în când își aruncă ochii în

oglanda din față. Ce palidă este și ce figură mică are ! Mai mult ca totdeauna o izbește contrastul din viața ce-o citește pe figură și ceea care-o poartă 'n ea. Și același contrast în multe din gesturi, vorbe și acțiuni cu felul seu adânc, de-a fi și-a gândi. Bland suride copilăriei sale, privirei care întrebătoare se așează blajin pe fiecare chip care îi vorbește. Par' că răsfată un copil, îl dojenește și i-e milă — aceea parte naivă a sufletului care adesea îi reflectă aparența și pe care toată seriozitatea ei dominatoare o mustră. De câte-ori n'a fost judecată greșit lăsând acest copil în voe ! Și disprețul acestei slăbiciuni, îi aduce aminte grija de casă. Gândurile se turbură, stă pe cărbuni, și ascultând încă c'o ureche distrată vorbele goale, care se perindă, se pregătește de plecare. După salaturile și sărutările obicnuite dispare lăsând în urma ei senzația unei tinereți altfel înțeleasă și ducând cu sine regretul unei zile pierdute.

Acasă o carte îi risipește melancolia, procesul dintr'ansa. E „Cinquante ans d'amitié“, memoriile doamnei Edgar Quinet relativ la prietenia dintre Quinet și Michelet. Se-afundă cu voluptate în memoriile acestei prietenii celebre, caracteristică prin ea însăși și prin sufletele superioare care-au hrănit-o.

Cum te reculege și te 'nalță contactul unor spirite și caractere de elită !

„Une femme aimée c'est au fond le seul vrai foyer de l'homme et son nid sur cette terre“. Și sugerarea asta a lui Michelet într'o scrisoare adresată lui Quinet, o face să se gândească la deplina armonie care a existat între ei și tovarășele lor de viață și cu câtă duioasă pietate și recunoștință vorbește fiecare de aleasa inimii lor, care le-a ușurat menirea și le-a înseninat viața. Soția lui Edgar Quinet a fost o româncă — fiica lui George Asaky, fondatorul învățământului, fost ministru — și ce bine și înalt a știut să iubească pe acel om superior cu caracterul mândru !

Ce năzuință frumoasă, ca românele — multe din ele — să ia exemplu și să tindă a și-l însuși, cel puțin în împlinirea datoriiilor și 'n adâncimea unui sentiment curat, dacă nu și 'n calitatea deosebită a unei participări intelectuale desevarșite, cum a fost cazul între acești doi, făcuți să se 'nțeleagă. Și dureros, te 'ntorci cu gândul la putreziciunea căsătoriilor noastre, la atâtea și-atâtea profanări a celui mai sfânt sentiment care speculat înjosește, împărțit și bine înțeles înaltă, luminează adevărata viață.

Și senzul real al unui trai superior e 'n cultura sufletului, în adevărata lui sănătate morală, conștientă și îngrijită cu fiecare zi care ne leagă de ceea ce-am fost eri și suntem azi.

București.

Lena.

H a z.

Un individ acuzat de o crimă, se declară foarte nemulțumit de pledoaria avocatului seu, care i se dăduse din oficiu.

— Mai ai ceva de spus pentru a te apăra ?... îl întrebă președintele.

— Pentru mine nu mai am nimic de spus, domnule președinte ; dar cer indulgența Curții pentru... avocatul meu !...

Smălțuitul obrazilor.

Multe din femeile societății alese parisiene, de și au sbârânit peste capul lor o mulțime de primăveri, au o față tineră și frumoasă, care cu toată bătrânețea și uritele brazde ale toamnei vieții, înfruntă ori ce crețuri sau alte semne ale acestora. În veci tinerele dame dispar pentru câte o lună de zile din fiecare an și pe când se reîntorc, sunt mai strălucitoare, mai tinere și cu trandafirii din obraji mai înfloriți. Secretul minunii este smălțul de obraz, care pe ici colo va fi din ce în ce mai la modă, între acelea, cari au motive de a se teme, că anii ce se îngrămădesc, influențează la dispariția brumei de pe obraji.

Smălțuirea obrazului este împreună cu mari chinuri, dar tot odată și cu multă dibăcie. Cu o mică pilă fină, se pilește pielea și pe când locul devine rană, se stropește cu o anumită fluiditate, apoi cu un penel se unge cu o materie grasă, anume spre acest scop pregătită și terminând lucrarea cu pudră. Prin o continuă adiere se ajută urcarea și apoi întreaga față se acopere cu vată și postav lăsând-o în această situație o lună întreagă.

E de inchipuit, că această înfrumșetare prin ce dureri groaznice trece; dar eroinele sunt curagioase și cu sufletul destul de tare, încât fără nici o strimbătură suferă ori ce durere, numai să poată reintra glorioase, cu fața frumoasă prin saloane unde stănesc admirația și uimirea în urma lor. Să ridă nu le e permis, iar plânsul le este necunoscut, pentru că o mișcare repede a mușchilor iritați poate să facă a plesni smălțul. Nici odată nu se spală, ci cu o alifie anumită, cameriera îi unge fața, care rămâne astfel întărită în curs de 8—9 luni, iar după aceea încep iarăși operațiunea de întinerire.

După cum se susține, regina Angliei își smălțuiește fața și astfel și la Londra va începe să domnească acea nechibzuită și dureroasă modă a înfrumșetării, care de altfel numai în curs de 3—4 ani se poate exercita, căci de aici încolo fața se distruge cu desevărsire și devine de nesuferit.

LITERATURĂ.

Academia Română a ținut vineri la 6.19 maiu prima ședință publică după închiderea sesiunii generale. În ședința aceasta s'a prezentat și dl St. Greceanu, ales membru de onoare în sesiunea generală trecută, pentru lucrările sale istorico-literare. Dsa luând cuvântul, a mulțumit pentru alegerea sa și s'a exprimat speranța că i se va da voie să aducă la cunoștință generală istoria tuturor familiilor mari, cari au contribuit în timpul din urmă la progresul României, având credința că se vor îndrepta multe erori de nume. Terminând, a oferit Academiei mai multe obiecte vechi și prețioase. Apoi dl dr. Riegler, membru corespondant, a cetit comunicarea sa despre „Funcțiunile bio-chimice ale stomacului“.

Premille Academiei Române. Premiul Hagivasilie, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 unei cărți scrise în limba română și publicate în timpul dela 1 noiembrie 1899 până la 31 octombrie 1905, al cărei cuprins va fi: Istoria comerțului la Români, sau starea actuală a

comerțului în România, sau Studii asupra legislației comerciale în statul român, sau ori ce alte subiecte privitoare la comerțul român. Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 octombrie 1905. — Premiul Statului Eliade-Radulescu, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1907 unei cărți scrise în limba română, cu conținut literar, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 noiembrie 1904 până la 31 octombrie 1906. Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 octombrie 1906.

Album de industrie casnică în România. Succesul cel mare obținut prin publicarea de către Reuniunea agronomică română din Sibiu, sub conducerea dlui D. Comșa, a elegantului volum „Din ornamentica română“ va fi întregit prin o alta publicație făcută la București. „Voința Națională“ serie, că dna Cornescu, președinta societății „Furnica“, va face să apară în curând un album, cuprinzând modele și țesături, cusături și broderii naționale românești, adunate de societate de prin toate colțurile țării și din unghiurile locuite de Români, spre a le face să rămână totdeauna ca modele neperitoare de artă națională casnică. Toate modelele adunate sunt desemnate în acest scop de dna Cornescu.

O nouă bibliotecă. Despărțământul Cluj al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român a început să publice „Biblioteca despărțământului Cluj“. Numerul prim, sub titlul „Ce să facem?“ cuprinde planul de lucrare întocmit pentru despărțământul Cluj prin dr. Amos Frâncu directorul despărțământului. O lucrare aceasta foarte vrednică de cetit, căci conține o programă adânc eugetată a misiunii despărțământelor și în special a despărțământului Cluj. Prețul 20 fileri.

Floricele din Bănat. Sub titlul acesta dl Nicolae Jugănar a scos de sub tipar la Lugoj o culegere de cântări populare și motto-uri, din compozițiile dlui I. Vidu și ale altora. Prețul 20 bani, plus porto postal. De vânzare la redacția „Drapelului“ în Lugoj și la librării.

Carte școlară. În editura librăriei H. Zeidner în Brașov a apărut: „Carte de cetire“, pentru clasa I și II gimnazială și reală, seminare pedagogice și școale superioare de fete, de Ioan Popea, revidată de dr. Constantin Lacea. Ediția V. Prețul, legat în pânză, 2 cor. 40 bani.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

Jubileul Reuniunii române de muzică din Sibiu. Reuniunea aceasta își va serba jubileul de 25 ani dela înființarea sa la 8 iunie a. c. st. n. La acest jubileu vor fi invitați toți foștii membri ai reuniunii, binevoitorii ei și reuniunile și corurile românești din patrie. Programa va fi următoarea: Joi, la 8 iunie a. c. nou (ziua Înălțării Domnului) la orele 11 a. m. act festiv cu cântări și cuvântare ocazională. În aceeași zi seara mare concert festiv. A doua zi și eventual și în zilele următoare reprezentarea operei populare române „Moș Ciocărlan“ de Tudor cav. de Flondor. Programa detaliată se va publica la timpul său.

Teatru românesc în Sibiu. La 13 și 14 maiu n. s'au dat în Sibiu doue reprezentații teatrale, sub conducerea și cu concursul dlui Z. Bârsan, cari au reușit escelent. S'au jucat, în seara primă, dramele „Jean Marie“ și „Necinstiții“, în cari a escelat dl Bârsan și dșoara V... o actriță pe cât de talentată, pe atât de rutinată pe scenă, care, drept omagiu, a primit un frumos coșuleț de flori. În seara a doua s'a reprezentat drama „Lăutarul din Cremona“ și farsa „Trei pălării de dame“. Rolurile principale în ambele au fost susținute cu mare succes de dl Bârsan. În „Lăutarul din Cremona“ a fost mult aprețiată domnișoara H. Cosma, o aparițiune încântătoare. În „Trei pălării de dame“ au obținut multe aplauze dna Triteanu și dl Enescu. În ambele seri au jucat cu succes dșoarele Oltean, Lemenyi, Colbasi, Goga, surorile Popescu și dnii Munthiu, Muntean, Bârcian și Morariu. Diletantele au fost distinse cu buchete de flori.

Rugă și concert în Belinț. A doua zi de Paști s'a serbat în Belinț hramul bisericeii gr. or. cu multă însuflețire, protopresbiterul Gerasim Serb a rostit un discurs ocazional frumos. Seara s'a dat un concert de coruri și declamațiuni, apoi s'a jucat de țerani piesa poporală „Sărăcie lucie“ de Iosif Vulcan. În fine dans.

Cântăreață română în străinătate. Directorul Valcour, dela opera din Marsilia, a angajat pe distinsa cântăreață dna Georgeadis (Olimpia Mărculescu din România), care va debută în operele „Profetul“, „Aida“, „Samson-Dalila“, „Carmen“ etc., roluri în cari a cântat cu mare succes la Toulouse și Lyon.

Teatru în Brașov. Tinerii industriași și comercianți din Brașov aranjează sâmbătă în 14/27 maiu 1905 în sala de concerte a redutei o mare reprezentațiune teatrală împreună cu dans. Programul e următorul: a, „Marș național“, b, Barcarola din Hoffmanns Erzählungen. II „Hoții“ tragedie în 5 acte de Fr. v. Schiller, trad. de Iacob Negruzii. Regisor dl G. St. Moga. — Jumătate din venitul curat e destinat pentru „Fondul de teatru român“ și jumătate pentru alte scopuri de binefacere.

Opera „Marioara“ de Carmen Sylva în Praga. Săptămâna trecută s'a cântat în teatrul german (Neues Deutsches Theater) din Praga opera „Marioara“ de Carmen Sylva, muzica de Cosmovici. Muzica este foarte plăcută și preserată de doine românești, cari au produs un mare efect.

Concert în Anina. Reuniunea română de cetire și cântări din Sasca-montană a aranjat la 7/20 maiu în Anina concert de coruri și declamațiune. Apoi dans.

Curs de muzică în Lugoj. Oficiul protopresbiteral român gr. or. din Lugoj, în conțelegere cu dl Ioan Vidu, deschide un curs de muzică vocală pentru învățătorii dirigenți de coruri. Cursul va începe la 1 iulie n. și va dură o lună de zile. Prelegerile vor fi ținute de dl I. Vidu. Participanții au să trimită înscriindu-se câte 20 coroane la adresa dlui Vidu. Participanții vor avea cvarter gratuit în internatul fundațiunii dr. Liviu Marcu, unde pentru mănecare au să plătească trei-zeci coroane.

Serată declamatorică-teatrală în Brad. Mese-riășii români din Brad au aranjat a doua zi de Paști o serată declamatorică-teatrală. S'au declamat doue poezii de G. Coșbuc; s'a jucat „Rămășagul“ comedie de V. Alexandri. În fine dans.

PICTURĂ.

Un pictor român la Paris. În salonul societății artiștilor francezi, deschis în luna trecută, are mulți admiratori și tabloul pictorului român Costin Petrescu.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Fundațiuni noue în Bucovina. Cetim în „Viitorul“ din Cernăuți, că Eminentă Sa arhiepiscopul și mitropolitul Vladimir de Repta a făcut în timpul din urmă doue fundațiuni, câte de 10.000 cor., una pentru orfelinatul condus de Societatea damelor române, iară alta pentru un orfelinat rutean sub conducerea societății damelor rutene.

Altă fundațiune bisericească. Reposata Carolina Gallu, născută de Stan, văduva protopopului gr. or, Grigorie Gallu din Cluj, mama dlui dr. Iosif Gallu. membru în casa magnaților, lăsând prin testament la 25 decembre 1903 bisericeii gr. or. din Cluj o fundațiune de 2400 coroane, aceasta sumă — precum aflăm din „Telegraful Român“ — zilele trecute s'a și trimis prin dl Vas. Ranta la cassa archidiecezană din Sibiu.

Bursele Academiei Române. Din fondul Adamiachi, Academia Română va acordă: 1, o bursă pe doi ani; de 300 lei lunar, pentru mergerea în străinătate a unui inginer esit cu diplomă din școala de poduri din București, spre a se specializă în studiul fabricării celulozei și hârtiei; 2, o bursă pentru mergerea în străinătate a unui inginer cu diploma din școala de poduri din București, spre a se specializă în studiul țesătoriei și torcătoriei; 3, opt burse pentru școala de poduri și șosele din București, a 1200 lei pe an; 4, trei burse la facultatea de medicină și una la facultatea de științe din Paris, a 100 lei pe lună. Bursele se vor acordă cu începere dela 1 octombrie 1905. Bursierii trebuie să fie Români, fii de părinți români.

Prelegeri populare cu skeopticonul. Despărțământul Blaj al Asociațiunii a luat hotărîrea să se țină prin comunele din acel despărțământ prelegeri populare cu skeopticonul. Prima s'a ținut la 21 maiu în comuna Tūr, a doua va fi la 28 maiu în Cenade, apoi la 3 iunie în Roșia, la 4 iunie în Cergăul mare, la 8 iunie în Veza, la 11 în Mihălț, la 19 în Cenade.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Eugen Muntean, inginer la marină în Pola, s'a logodit cu dșoara Georgina Popovici, fiica protopopului Alesandru P. Popovici din Oravița. — Dl Remus Perian, absolvent de teologie din Criștior, s'a logodit cu dșoara Elena Precavitura din Berliște. — Dl Augustin Stupariu din Blaj și dșoara Lucreția Ciacian din Ogra s'au logodit. — Dl Flaviu C. Domșa, profesor în gimnaziul din Blaj, s'a logodit cu dșoara Valeria Serbac, fiica preotului Ioan Serbac din Vama, comitatul Sătmar.

Cununa regelui Carol pe mormântul lui Ștefan-cel-Mare. Se scrie din Cernăuți, că zilele trecute consulul general al României în Cernăuți, dl Cogălniceanu, a depus în numele regelui Carol al Româ-

niei o admirabilă cunună de bronz pe mormântul lui Ștefan-cel-Mare din mănăstirea Putna.

Dela Asociațiune. Comitetul central al Asociațiunii, în ședința sa din urmă, a luat în primire fundațiunea „Ioan și Zinca Roman” de 10.000 coroane. Din venit se vor da stipendii tinerilor români fără deosebire de confesiune dela școalele secundare (300 cor.) și dela universitate (600 cor.) Vor fi preferite rudeniile fondatorilor. — S'a raportat că dsoara Minerva Cosma a arătat comitetului, că a pus sub tipar un „Album de cusături și țesături românești” și cere recomandarea aceluia factorilor cu cari Asociațiunea are legături. Cererea s'a admis.

Reunirea femeilor române din Sibiu se va întruni în adunare generală ordinară în 4 iunie n. în localul Asociațiunii, sub prezidiul dnei prezidente Maria Cosma, secretar dl dr. Beu.

Monumentul lui Traian. La Brăila s'a constituit un comitet pentru ridicarea unui monument lui Traian. Ministerul de culte a acordat spre scopul acesta o mie de lei.

Congres științific în Craiova. Asociațiunea română pentru înaintarea și răspândirea științelor în România va ținea al patrulea congres al seu la Craiova la 28 septembrie (8 oct.) an. c. Președintele congresului e dl St. C. Hepites, membru al Academiei Române, directorul institutului meteorologic din București.

Botezul noului vapor al României. Duminecă la 15/28 maiu se va face la Constanța, cu mare solenitate, botezul noului steamer „România” al societății maritime române. Regele și regina, dimpreună cu principii moștenitori, vor lua parte la solenitate. Botezul vasului se va face de către episcopul Pimen al Dunărei-de-jos. După botez, „România” va face o excursiune în largul mării, iar seara va fi un banchet oficial pe bordul noului vas.

Noi advocați români. Dl dr. *Teodor Pap*, care de curând a făcut în Budapesta cenzură de avocat, își va deschide cancelăria în Halmagiu. — Dl dr. *Ioan Vescan* s'a așezat ca avocat în Teaca, comitatul Cluj. — Dl dr. *Ioan Gaita* din Făget a făcut a treia zi de Paști în Budapesta cenzură de advocat. — Dl *Victor Deleu* din Selagiu a făcut în Budapesta cenzură de avocat.

Mare expoziție la București. În cursul anului viitor 1906 se vor împlini 40 de ani de domnie a regelui Carol I. Pentru serbarea acestui mare eveniment în existența și întărirea statului român, se vor aranja la București serbări mari, între altele și o expoziție națională. În vederea acestor serbări dl ministru Lahovary a depus la cameră un proiect de lege, prin care cere să i se acorde un credit de 1.600.000 lei. Directorul general al expoziției va fi dl dr. C. I. Istrati, care a spus zilele trecute unui ziarist, că expoziția va fi curat românească și se va face numai cu Români.

Anticități găsite la Grădiște. „Gazeta Transilvaniei” primește informațiunea dela dl protopop N. Muntean din Grădiște, că pe teritoriul acestei comune, unde odinioară a stat Sarmisgetusa, iar mai târziu Ulpia Traiană, s'au aflat cu ocaziunea săpării unei groape de văr în 17 maiu a. c., un sarcofag vechiu din marmură cioplită din care s'au scos o păreche de cercei de aur cu pietri de smaragd și un inel de argint incolțurat.

Avansări militare. La 1 maiu au fost avansați: **Maiorii** Ioan Lilescu din reg. 65 de inf. și Mih. Seracin din reg. nr. 4 de inf. la gradul de locotenent colonel. **Căpitanul** cl. I Ioan Boeriu din reg. nr. 5 de inf. a fost numit maior la reg. nr. 76 de inf. **Căpitanul** cl. II Victor Rus din reg. nr. 5 de inf. a fost avansat căpitan de cl. I. **Locot. Dem. Turcan** din reg. nr. 85 a fost numit căpitan cl. II. **Locotenenți**: Sublocotenenții Simeon Precupu (32), Ios. Baltezan supranumărar în reg. 50 pedagog, și corepetitor la școala reală inf. din Kismárton (Eisenstadt), Aurel Popianu (43), Emil de Herbay (33) și Adrian Miculescu din reg. 59, tot odată transferat la 50. — Sublocotenenți: Aspiranții de ofițer Petru Călțiun (60), Aurelian Georgescu (64), Eugen Hatos (38), Vasile Bujor (9), George Ciat (51). — Sublocotenentul Emil Chețian dela depoul de armăsari împărătești din Alba-Regală a fost avansat la gradul de locotenent. — Preotul militar gr. or. cl. I Pavel Boldea din Viena a fost numit protopop militar gr. or. Preotul militar cl. II Terențiu Bugnariu din Timișoara a fost înaintat în cl. I, iar dl dr. Virgil Cioban, profesor la seminariul din Sibiu, a fost numit preot militar cl. II la Sibiu. — Locotenentul-auditor Sebastian Brândușa din Cașovia înaintat la gradul de căpitan. **Transferați**: Căpitanul Cornel Cosgaria dela reg. 55 la 43 de inf. și căpit. Nicol. Lugoșan dela corps-art. reg. nr. 5 la corps-art. nr. 12 și sublocotenentul de comptabilitate Emanuel Florea dela reg. 29 la 64 de inf. — Locotenentul Toma Maneiu din reg. 81 de inf. a primit dela ministeriul de resboiu decret de laudă. — Sublocotenentului în rezervă Silviu Suciu dela reg. 78 inf. i s'a admis cererea de a eși din armată.

Au murit: *George Popovici*, paroc gr. or. român în Cliciova, părintele dlui dr. George Popovici protopresbiter în Lugoj și al dlui dr. Iosif Popovici, la 2/15 maiu în etate de 67 ani; reposatul a lăsat prin testament bisericii din Cliciova, pentru scopuri bisericești-culturale, în realități și în prima-valori, peste 5000 de coroane: — *Iosif Tămășel*, paroc gr. or. român în Vrani, la 7 maiu n., în etate de 41 ani; — *Paulina Borgovan n. Moldovan*, preoteasă gr. cat. în Șinteu, comit. Cluj, la 10 maiu, în etate de 29 ani; — *Silviu Pop*, notar la tribunalul reg. din Arad, în Giulița, la 2/15 maiu; — *Letiția Totoian*, fiica dnei văd. Ana Totoian n. Dăian, la Chișfaleu, în 9 maiu n., etate de 24 ani. — *Leontin Puscaru*, paroc și protopop în Sohodolul Branului, la 9 maiu n., în etate de 69 ani.

DIN LUME.

Manifestații italiene pentru România. În camera italiană discutându-se conflictul între România și Turcia pentru prigonirea Românilor din Macedonia, subsecretarul de stat, în mijlocul aprobării generale, a declarat că guvernul sprijinește reclamațiunile României. Deputatul Roberto Galli mulțămind subsecretarului de stat pentru declarațiunile sale, a zis că și amintirile trebuie să indemne Italia să sprijinească România. „În adevăr, a zis deputatul ori cine se duce în România, recunoaște viața latină în caracterul, în obiceiurile și chiar în progresele populațiunii de acolo ca și în limba ei, (aplauze), vede virtutea latină de care Românii au dat întotdeauna

dovădă pe câmpul de resboiu și pe care o arată cu onoare pe câmpul cultivei. (Foarte bine.) Când Români au venit la un congres în patria mămă, Roma, noi i-am serbătorit, i-am aplaudat. După cum le-am arătat în cuvinte, așa trebuie să le arătăm și în fapte că au în noi frați convinși și hotărâți, când e vorba d'a luptă pentru ceea ce constituie dreptul și demnitatea lor. (Foarte bine)*. Aprobările sunt unanime. Mulți deputați, între cari și subsecretarul de stat, Fusinato, se duc de string mâna lui Galli. Această manifestare de simpatie pentru România, a fost cu adevărat impozantă. — Camera deputaților României a mulțumit prin depeșă și a asigurat camera italiană de aceeași simpatie, care trebuie să lege două națiuni surori.

Cea mai scumpă carte din lume. În posesiunea papei dela Roma se află și o biblie foarte mare. Această biblie e scrisă în limba ebraică și cântărește 320 funți. Trebuie trei oameni pentru ca să o ducă dintr'un loc într'altul. La 1572 un sindicat de evrei din Veneția a oferit pentru biblie papei Iuliu II o greutate tot atât de mare în aur, cât cântărește și cartea. Iuliu II înse nu s'a putut decide să se despartă de această comoară. După valoarea de de astăzi, greutatea cartii în aur ar face un milion și jumătate de mărci — fără îndoială cea mai scumpă carte din lume.

O femeie dr. în teologie. Dna Gertrud de Petzold, fiica unui ofițer prusian din Thorn, a obținut zilele trecute doctoratul în teologie. Dna Petzold e prima predicătoare a Angliei, a studiat mai întâi la Berlin, apoi în Scoția și în urmă la Edinburg filozofia și teologia. Ea a fost aleasă predicătoare contra unui număr mare de concurenți, în urma a trei predici, pe cari le-a ținut.

Fluturi omoritori. Ziarele japoneze povestesc un fapt menit a pune în uimire pe naturalistii europeni. Acum câteva zile orașul Tokio fu asaltat de fluturi mari care constituiră un adevărat flagel. Într'o noapte într'un palat, unde se dădea un bal, sala principală, iluminată „a giorno“, fu asaltată de cete de fluturi al căror număr fu evaluat la peste 50 de mii. Invitații, cari la început riseră, o luară apoi la fugă orbiți de loviturile fluturilor, cari se repeziau la figurile lor. O dansatoare orbită de lovituri, căzută de pe o fereastră și muri. Servitorii alergară cu torțe aprinse; fluturii periră în mare număr. Cei remași în viață esiră și se repeziră asupra lanternei unui polițist care păziă pe stradă. Omul d'abiă avu timpul să fugă. Fluturii asaltară toată noaptea lanterna și apoi dispărură, lăsând pe câmpul de luptă mii de cadavre din ceata lor.

Să bem vin și cât? „Revue agricole“ din Geneva a adunat păreri a optzeci de medici din Geneva și din vecinătate asupra chestiunii dacă trebuie să bem vin și cât trebuie să bem. Revista în chestiune pare a cunoaște pe cititorii sei, de oare ce a adoptat ca măsură mijlocie pentru om un litru de vin pe zi. Cei optzeci de medici, în majoritatea lor n'au fost înțeleși cu această măsură. Numai unul singur a susținut, că un litru, de om pe zi nu e numai ceva suportabil, ci chiar ceva absolut necesar. Și acest unic medic e un francez, drul Charcot Ferdinand din Artemare (departamentul Ain). „Beau pe fiecare zi un litru până la un litru și jumătate, nici mai mult nici mai puțin, soția mea și cei doi copii

ai mei beau ceva mai puțin. Și suntem cu toții foarte bine!“ Așa scrie acest doctor amator de vin și a-daogă: războiul adversarilor alcoolului nu trebuie să se îndrepte contra vinului, ci contra rachiurilor verzi, roșii și galbene cari otrăvesc și enervează pe oameni cu deosebire în orașe. Patrusprezece alți medici se pot mulțumi cu un litru pe zi sub rezerve diferite privitoare la: vârstă, secs și ocupație. Majoritatea înse a celor interogați 46 de medici sunt de părere că o jumătate de litru e suficient pe zi, ceva bun și nevătămător. Numai doisprezece medici au fost adversari decisi ai băuturii vinului, pe când șapte n'au zis, nici da nici ba. Ca termin mijlocia rezultatul este, o jumătate de litru pe zi, care înse nu e ceva necesar, ci formează numai o băutură nevino-vată și de plăcere.

Călinđerul săptămânei.

Dumin. Samarineniei, ev. Ioan c. 4, gl. 4, v. 7.
În vremea aceea venit-a Isus în cetatea Samariei...

Ziua săpt.	Călinđerul vechiu	Călinđer nou
Duminică	15 P. Pahomie	28 Wilhelm
Luni	16 P. Teodor	29 Maxim
Mărti	17 Ap. Andronic	30 Ferdinand
Mercuri	18 M. Teodot	31 Petroneja
Joi	19 M. Patriciu	1 <i>Inv. Inall. Iului</i>
Vineri	20 M. Talant	2 Erasmus
Sămbătă	21 <i>(S. Const. și Elena)</i>	3 Clotilde

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

BIHOREANA

institut de credit și economii
societate pe acții

Centrala în Oradea-Mare. Filiala în Tinca.

Capital social 600.000 coroane.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de 4½%. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.

2. Acoardă împrumuturi ipotecare.

3. Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu cavenți (credite personale țărănești.)

4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretensiuni sigure către casse publice cu scadențe fixe.

5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).

6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară, sau de alta natură.

7. Îngrigește afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

5—12

Directiunea.